

Jak naložit se včelnicí s klinickým nálezem moru plodu aneb výsledky ankety

V letošním ročníku studie COLOSS „Monitoring úspěšnosti zimování včelstev“ jsme se ptali respondentů, jak by naložili se včelnicí, na níž se klinicky vyskytl mor včelího plodu. Do ankety jsme zařadili dvě otázky, jejichž odpovědi mohou spolu navzájem souviset. Ptali jsme se, jestli má respondent zkušenosti s morem včelího plodu, což může zásadně ovlivnit jak jeho pohled na tuto problematiku, tak na samotný názor na postup v případě výskytu moru včelího plodu na stanovišti včelstev. Obě otázky zodpovědělo 895 respondentů z celkových 968 účastníků studie.

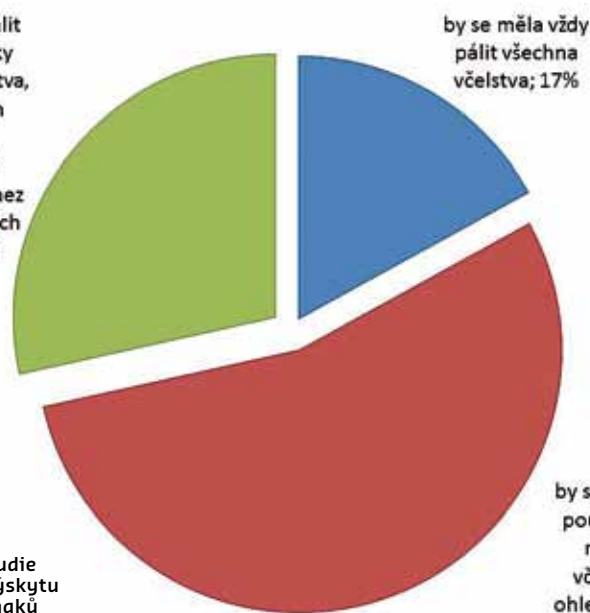
Výsledky ukazují, že zkušenosti s morem včelího plodu neovlivňují názor na potírání moru plodu na včelnicích (χ^2 test; 9,516; $df = 6$; $p = 0,147$). Jinými slovy to znamená, že včelař, u něhož se mor vyskytl v minulosti, má ze statistického hlediska stejný názor jako včelař, který nikdy nebyl ani v ochranném pásmu. Nutno však podotknout, že 56 % odpovědí přišlo od včelařů, kteří nikdy nebyli ani v ochranném pásmu a 37 % respondentů bylo „jen“ v ochranném pásmu avšak bez výskytu spor v měli. Pouze 7 % účastníků mělo s morem nějakou zkušenost – nález spor v měli nebo diagnostika klinicky nemocných včelstev na jejich stanovištích.

Výsledky můžeme zobrazit pomocí koláčového grafu (obr. 1). Z odpovědí plyne, že včelaři upřednostňují postup, při kterém se páli jen klinicky nemocná včelstva bez ohledu na jejich počet na stanovišti (55 % respondentů), necelá třetina účastníků studie by páčila jen klinicky nemocná včelstva, avšak při zachování určitého limitu, který je nyní legislativou stanoven na 15 % klinicky nemocných včelstev na stanovišti, všechna včelstva na stanovišti by pak spálilo 17 % včelařů.

Spálení celé včelnice je nejsnazší cesta ke zvládnutí moru plodu, protože jedním zásahem dojde k likvidaci všeho na stanovišti. Při tomto postupu však mohou být ztracena i včelstva, která jsou naprosto zdravá, přitom na postižené včelnici jich může být drtivá většina. Škody mohou být závažné. Na druhou stranu pálení jen klinicky nemocných včelstev vyžaduje obrovskou dávku zodpovědnosti a současně i znalosti o dané chorobě a důslednou aplikaci následných ozdravných opatření. Nastavení limitu, který může být nyní 15 % či jiný, zohledňuje zamoření chovu. Ve vysoce zamořené včelnici je skutečně problém mor eradikovat a nemusí pomoci ani běžně doporučované postupy (přesypání včelstev na mezistěny do nových úlů,

PŘI VÝSKYTU KLINICKÝCH PŘÍZNAKŮ...

by se měla pálit pouze klinicky pozitivní včelstva, pokud jejich procento nepřekročí stanovenou mez (např. nyní 15 %); 28%

Obr. č. 1: Názor respondentů studie na postup při výskytu klinických příznaků moru včelího plodu na včelnici.

desinfekce, likvidace starých plástů). Náročnost zvládnutí choroby pro jednotlivé včelaře se může velmi lišit, což nám dokládají příklady z praxe – různé znalosti včelařů, typy úlů, které není možno parafinovat, neochota likvidovat potenciálně nebezpečné zásobní plásty atd.

Zde také mohou být v rozporu výborné teoretické znalosti o chorobě s jejich aplikací do praxe. Příkladem může být znalost včelaře, že má včelstvo, u něhož byly nalezeny spory *P. larvae* v měli (tj. předklinické stádium), přesypat na mezistěny, jenže to s sebou nese určité náklady na práci, čas a samozřejmě může snížit užitek ze včelstva, např. medný výnos.

Strategie zvládnutí moru včelího plodu v sobě nese rozpor mezi čistě biologickým a šlechtitelským přístupem (např. selekce odolných včelstev s dobrým čistícím pudem) se znalostmi, zkušenostmi a disciplínou postiženého včelaře. Záchrana klinicky zdravých a potenciálně odolných včelstev na včelnici tedy pozbyde smyslu, když včelař neprovádí úplně a důsledně ozdravná opatření, např. přemísťuje včelstva nebo nakupuje včelstva z neprovořených zdrojů, používá plásty z nemocných včelstev atd. Tím dochází k recidivě a prodloužení trvání ochranného pásma, o komplikacích pro ostatní včelaře ani nemluvě.

JIŘÍ DANIHLÍK

Víte, že?

Sterilizace vosku, která je jedním ze základních sanačních úkonů proti šíření nemoci včelího plodu, se metodicky v různých státech liší? Je však nutné vzít v úvahu ještě faktor tlaku, který se též může lišit.

Česká republika:

117 °C/60 minut
nebo 150 °C/ 5-10 minut

Švýcarsko:

min. 121 °C/30 minut

Německo:

112 °C/ 60 minut

Pro sterilizaci vosku je nejuvhodnější autokláv.

ALENA MACHOVÁ
LOSINÁ U PLZNĚ